

Maybe I'm the one ... Maybe I'm the one ... Who is... The schizophrenic psycho... yeah
Maybe I'm the one ... Maybe I'm the one ... Who is... The paranoid flake-oh... yeah

Česar niste vedeli o ljudeh, pa ste si vedno želeli

Skupno vsem ljudem je zanimanje za človeško vedenje. In sicer vednje drugih ljudi (o svojem lastnem se namreč spodobi premišljovati le ko smo doma in nas nihče ne vidi - pa še takrat čisto potihom!). **Kar največja vrlina in socialna spretnost pa je v gručah analizirati vedenje drugih, tuhtati in razglabljati o njihovih napakah in družabnih spodrslijah.** Zlobni jeziki, ki te večšine niso nikdar usvojili, bi ta običaj označili kot branjevski ali babji, ampak splošno je znano da gre tu zgolj za zeleno zavist. Moje skromno mnenje je, da je vsak veliki orator pričel svojo govorniško kariero z bistrournimi opažanji o neokusnosti sosedine nove obleke ali kako je sošolcu spodrsnilo na bananinem olupku pred vsem šolskim občestvom. Zelo smo lahko torej hvaležni za vsa čutila, s katerimi smo obdarjeni, pa ne zgolj zato ker so uporabna in lepo izgledajo, ampak nam pomagajo ustrezno in pravočasno opažati pomanjkljivosti drugih ljudi. **In hvaležni tudi za dar govora, s katerim lahko prav tako ustrezno in pravočasno opozorimo tudi ostale na te pomanjkljivosti drugih.**

O koristnosti obrekovanja, bi se lahko razgovorili na dolgo in široko, naj pa morebitnim nejevernim Tomažem naštejem le nekaj očitnih prednosti: je zabavno, združuje, ter nam pomaga brusiti naše socialne večšine. Ob obrekovanju se lahko pošteno nasmejimo (kar pa je pol zdravja), okrepi pa se tudi naš občutek pripadnosti skupini s katero delimo svoje kritične poglede do manj srečnih osebkov.

Obrekovanje je ob vsej svoji pomembnosti in koristnosti pritegnilo tudi zanimanje znanstvenikov, ki so pred mnogimi leti staknili glave in dolgo modrovali, kaj bi bilo lahko v ozadju tega sapojemajočega pojava. Nekaj časa niso prišli zelo daleč s svojim preišljevanjem, pa so se nazadnje le strinjali, da bi bilo pojav treba raziskati. In so sestavili raziskovalni načrt. Mnogi so vztrajali, da je potrebno raziskavo izvesti na živih bitjih, kar je privedlo do ogorčenja s strani predstavnikov nekaterih naravoslovnih znanosti, predvsem kemikov, matematikov in fizikov, ki so se odločili za opustitev nadaljnega sodelovanja pri raziskavah in so ob odhodu na preostale raziskovalce vrgli prekletstvo, da naj njihova dognanja, nikdar ne postanejo priznana kot del ortodoksne znanosti. Preostali raziskovalci so najprej izvedli nekaj poskusov na podganah, a neuspešno, saj se le te nikakor niso hotele v skupinicah meniti o nenavadnem videzu podgane A (ki so ji posebej v ta namen oblekli roza lakaste čeveljčke). Pravzaprav sploh niso nič govorile, še celo »dober dan« niso voščile ena drugi, ko so se srečale. Znanstveniki so zmajevali z glavo, pa so ugotovili, da lahko nepojavljane zelenega pojava verjetno pripisejo vplivu laboratorijske situacije.

Podgane so verjetno začutile, da so opazovane, pa jim je bilo nerodno. Vsi vemo, da so podgane jako sramežljive, saj že tako najraje pokukajo na plano šele ponoči, ko jih nihče ne vidi. Na tej stopnji so se iz množice raziskovalcev in modrijanov odcepili še biologi in zoologi, ki so odkrili odlično priložnost za slavo in denar ter so družno napisali odmevno delo (ki je bilo v nekaterih azijskih državah celo bestseller) o selektivnem mutizmu pri podganah in drugih glodalcih. Preostali znanstveniki, ki so ostali (večinoma sociologi in psihologi pa seveda vedno večja množica radovednih opazovalcev) so pričeli obupavati, saj je kazalo, da so vedno bolj oddaljeni od rešitve velike uganke o človeškem vedenju.

Nenadoma pa se enemu izmed njih porodi revolucionarna ideja.

- » **Zakaj ne bi poskusili pojava preučevati kar na ljudeh!?!**«

- » **Na ljudeh?« so zgroženi ostali. » Saj ljudi vendar ne moremo strpati v kletko in čakati, da začno obrekovati ostale. To je vendar neetično!« In so se glasno nasmejali nesmiselni ideji.**

Potem pa se domisli nekdo drug: » Kaj pa če bi poskušali opazovati ljudi v njihovem naravnem okolju, na primer doma, v službah, gostilnah...?«

Ideja je bila sicer zanimiva in vredna poizkusa, vendar jo je, tako kot mnoge genialne ideje skozi vso človeško zgodovino, doletela usoda, da se je pojavila ob nepravem času, in sicer prepozno v našem primeru. Od kar so se znanstveniki zbrali so namreč minila že tri leta in mnogi od njih so bili že lačni in utrujeni, tako, da so hoteli domov na kosilo.

Ni jim kazalo drugega, kot da si vzamejo dvourni odmor in nato skličejo sestanek, na katerem se bo odločila nadaljnja usoda raziskovalnega projekta.

Na sestanku so se zbrali točno ob 16.00, polni novega delovnega elana, nekateri celo umiti in preoblečeni. Strinjali so se, da je njihova raziskava trši oreh, kot je kazalo v začetku, in da je potrebno načrt in pristop korenito spremeniti. Soglasno so ovrgli prvo raziskovalno premiso »v slogi je moč«, na katero se od tedaj gleda z zaničevanjem v vseh intelektualnih krogih, ki kaj veljajo; in so se oprijeli novega slogana »preveč kuharjev zažge juho«. Dogovorili so se, da se razidejo v vse smeri vetrov in se čez leto in dan zopet snidejo ter združijo svoja odkritja...

Minilo je leto, minil je dan in zopet so se zbrali neutrudni raziskovalci. Ugotovili so mnoge resnice in vsakdo je bil pripravljen stopiti pred množico ter razglasiti svojo. Nekdo je vzklikal »samokategorizacija in pristranost«, spet drugi »socialno zaznavanje in socialna atribucija«, kot procese odgovorne za to, da smo *mi* vedno boljši od *drugih*, kar nam daje pravico, da jih ogovarjamo ter kritiziramo. »Vse je relativno!« je vzkliknil poslednji fizik med njimi, pa so ga poslali domov, saj takšen odnos, res nikamor ne vodi!

Hudo so se sprli in shod se je končal kaj klavrno. Vsakdo je odšel v svet in širil lastno besedo, ljudstvu pa je ostalo prepuščeno, da si sami odločijo, katera se jim zdi bolj prava.

Včasih pa se nam vseeno zastavi vprašanje, kako naj vemo, da smo mi boljši in drugi napačni, če se lahko v vsakem trenutku najde kdo, ki bo trdil nasprotno, in lahko v vsakem trenutku, včerajšnji član naše skupine, član pravilnih; postane napačen.

Negotovemu in nesigurnemu lahko takšne misli kaj hitro obrnejo glavo in lahko celo podvomi v pravičnost neutemeljenega obsojanja drugih. Ti ljudje pozabljajo, da je temeljna zavest vsakega človeka, to da je daleč nad vsemi ostalimi, ne glede na to, s kom je in na kateri strani. Tudi če se okoliščine kdaj zasukajo in poskusi kdo podvomiti v njegovo popolnost, ne more te resnice nikakor spremeniti! Za občutke drugih ljudi pa prav tako ni vredno izgubljati besed, kdo bi druge razumel!

Tamara Mijatović

